



### ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

#### **Επαναπατρίστηκε σπάραγμα Ψηφιδωτού του 6<sup>ου</sup> αιώνα που απεικονίζει τον Απόστολο Ανδρέα από τον ναό Παναγίας Κανακαριάς, Λυθράγκωμης**

Πραγματοποιήθηκε τη Δευτέρα, 23 Απριλίου 2018 στο Μεγάλο Συνοδικό της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου η Τελετή επαναπατρισμού του σπαράγματος ψηφιδωτού, που εικονίζει σε μετάλλιο τον Απόστολο Ανδρέα και το οποίο προέρχεται από τον ναό Παναγίας Κανακαριάς στη Λυθράγκωμη.

Το συγκεκριμένο ψηφιδωτό χρονολογείται μεταξύ των ετών 525-530 μ.Χ. και ανήκει στην αψίδα του ιερού βήματος του ναού της Παναγίας Κανακαριάς στη Λυθράγκωμη. Ως γνωστό, ο ψηφιδωτός διάκοσμος της αψίδας αφαιρέθηκε μετά την τουρκική εισβολή του 1974. Την κλοπή διοργάνωσε ο γνωστός Τούρκος αρχαιολόγος Aydin Dikmen.

Μεταξύ των ετών 1983 και 2015 εντοπίστηκαν και επαναπατρίστηκαν τα πλείστα των σπαραγμάτων του ψηφιδωτού, εκτός από δύο πορτρέτα Αποστόλων, το κάτω μέρος του σώματος του Χριστού κι ένα ακόμα μικρότερο σπάραγμα που δεν απεικονίζει πρόσωπο. Το πιο σημαντικό από τα τέσσερα θραύσματα που μόλις αναφέρθηκαν είναι το παρόν ψηφιδωτό του Αποστόλου Ανδρέα, το οποίο είναι εξαιρετικής τεχνοτροπίας, αφού εικονίζει τον Απόστολο με ξεχωριστό κι εκφραστικό τρόπο, με μακριά και ανακατεμμένα μαλλιά, διαφοροποιώντας τον από τα άλλα πορτρέτα των Αποστόλων. Τα ψηφιδωτά της Παναγίας Κανακαριάς έχουν τεράστια σημασία για τη Βυζαντινή τέχνη καθώς και για την παγκόσμια Ιστορία της Τέχνης, επειδή είναι από τα ελάχιστα έργα που διέφυγαν της εικονομαχίας (726-843 μ.Χ.), παρέχοντας έτσι πολύτιμα στοιχεία για την προ-εικονομαχίας καλλιτεχνική παραγωγή. Η ληλασία των ψηφιδωτών της Κανακαριάς έγινε παγκοσμιώς γνωστή το 1989 λόγω της πολύκροτης δίκης της Ινδιανάπολης, Η.Π.Α., η οποία έληξε νικηφόρα για την Εκκλησία της Κύπρου και οδήγησε στον επαναπατρισμό τεσσάρων σημαντικών σπαραγμάτων.

Μετά την παρουσίαση του Ψηφιδωτού ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας απηύθυνε χαιρετισμό. Στη συνέχεια η Α.Μ. Αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος παρουσίασε τα τιμώμενα πρόσωπα που συνέβαλαν στην επιστροφή του εν λόγω ψηφιδωτού στην Εκκλησία της Κύπρου, κυρίους Ανδρέα Πίττα, Ρόη Πογιατζή και κυρία Μαρία Παφίτη, και τους απένειμε



ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΚΥΠΡΟΥ

HOLY ARCHBISHOPRIC OF CYPRUS

το παράσημο του Αποστόλου Παύλου, Ανώτατη τιμητική διάκριση της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου.

Σημειώνεται ότι το ψηφιδωτό εντοπίστηκε το 2014 από την ιστορικό τέχνης Μαρία Παφίτη. Ο τελευταίος αγοραστής του ψηφιδωτού το απέκτησε ως μέρος μια μεγαλύτερης συλλογής έργων τέχνης το 2010. Ζήτησε από την Μαρία Παφίτη να ετοιμάσει μια έκθεση για όλα τα κομμάτια. Η Μαρία ενημέρωσε τον κάτοχο για την προέλευση του ψηφιδωτού και μετά από ένα μεγάλο διάστημα διαπραγμάτευσης, αυτός συμφώνησε, τελικά, να το παραδώσει στην Εκκλησία της Κύπρου, χωρίς δικαστικές διαμάχες και έναντι μόνο ενός συμβολικού ποσού. Ο Δρ. Ανδρέας Πίττας, πρόεδρος της Medochemie και ο κ. Ρόης Πογιατζής κύριος επιχειρηματίας, που εδρεύει στη Νέα Υόρκη κάλυψαν το ποσό της αποζημίωσης και αποκατάστασης του ψηφιδωτού. Τη νομική επίβλεψη της διαδικασίας είχε ο δικηγόρος Μιχάλης Κορέλης.

Η σεμνή Τελετή ολοκληρώθηκε με διάλεξη του Ομότιμου Καθηγητή Ιστορίας της Τέχνης του Πανεπιστημίου του Λονδίνου κ. Robin Cormack με θέμα: «Κλαπέντα και ανευρεθέντα».

### ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΙΜΩΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

#### Δήλωση Δρος Ανδρέα Πίττα:

Η καταστροφή που υπέστη η χώρα μας το 1974 και οι συνακόλουθες κλοπές έργων χριστιανικής τέχνης με την απογύμνωση ολόκληρων μοναστηριών και εκκλησιών θα χαρακτηρίζουν εσαεί την Τουρκία και τους επιτήδειους κλέφτες της με τα μελανότερα χρώματα.

Ο Απόστολος Ανδρέας από τη Βασιλική της Κανακαριάς στη Λυθράγκωμη, έργο του 525 - ένα μωσαϊκό υψίστης αρχαιολογικής αξίας ομορφιάς και σημαντικότητας - επαναπατρίζεται και πάλιν χάριν στις προσπάθειες Κυπρίων επιστημόνων και συγκεκριμένα της Μαρίας Παφίτη που ξόδεψε πολύ χρόνο και κατέβαλε προσπάθειες για να το επανακτήσουμε.

Η πληρωμή για την αποδέσμευση του και επιδιόρθωση του έγινε με μεγάλη χαρά από μας. Ακόμη ένα λαμπρό κομμάτι της Κυπριακής πολιτισμικής και Χριστιανικής παρακαταθήκης επανέρχεται τελικά στην πατρίδα του.

Δρ. Ανδρέας Πίττας  
Medochemie Ltd



ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΚΥΠΡΟΥ

HOLY ARCHBISHOPRIC OF CYPRUS

Δήλωση κ. Ρόη Πογιατζή:

Γεννήθηκα στην Αμμόχωστο και στην ηλικία των εννέα ετών, τον Αυγούστο του 1974, έγινα πρόσφυγας στη δική μου χώρα. Θεωρώ ότι είναι καθήκον και εθνική μας ευθύνη να προστατεύουμε τα πολιτιστικά μας αγαθά από οποιονδήποτε προσπαθεί να προσβάλει την κληρονομιά μας, της οποίας πιστεύω ότι είμαστε θεματοφύλακες. Σήμερα είναι μια μέρα εορτασμού για τους Ελληνοκύπριους που υπέστησαν απώλεια της εθνικής τους κληρονομιάς. Μπορούμε να χαρούμε έχοντας επίγνωση ότι ανεξάρτητα των πόσων χρόνων θα περάσουν, θα επιμείνουμε και θα επιβάλουμε την προστασία και αναγνώριση του πολιτισμού μας. Αισθάνομαι μεγάλη τιμή και ευχαρίστηση που συμμετέχω που συνέβαλα σε αυτόν τον επαναπατρισμό.

Ρόης Πογιατζής  
Ιδρυτής Platinum Capital Partners Inc

Δήλωση κας Μαρίας Παφίτη:

Θεωρώ ευλογία και τιμή το γεγονός ότι μου δόθηκε η ευκαιρία να εργαστώ για τον επαναπατρισμό του ψηφιδωτού του Αποστόλου Ανδρέα, από την εκκλησία της Παναγίας Κανακαριάς. Ο επαναπατρισμός έγινε εφικτός με την καθοριστική συνεργασία του Δρος. Ανδρέα Πίττα, του κυρίου Ρόη Πογιατζή καθώς και του κυρίου Μιχάλη Κορέλη, που επέβλεψε το νομικό σκέλος της υπόθεσης. Ιδιαίτερες ευχαριστίες απευθύνω προς την Α.Μ. τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου κ.κ. Χρυσόστομο, ο οποίος μας εμπιστεύτηκε κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Η επιστροφή του ψηφιδωτού του Αποστόλου Ανδρέα, έργο του 525-550 μ.Χ., έχει μεγάλη σημασία για την παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά. Για εμάς τους Κύπριους είναι μια στιγμή ιδιαίτερης θρησκευτικής συγκίνησης και εθνικής χαράς.

Μαρία Παφίτη  
Ιστορικός Τέχνης

Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου,  
30 Απριλίου 2018